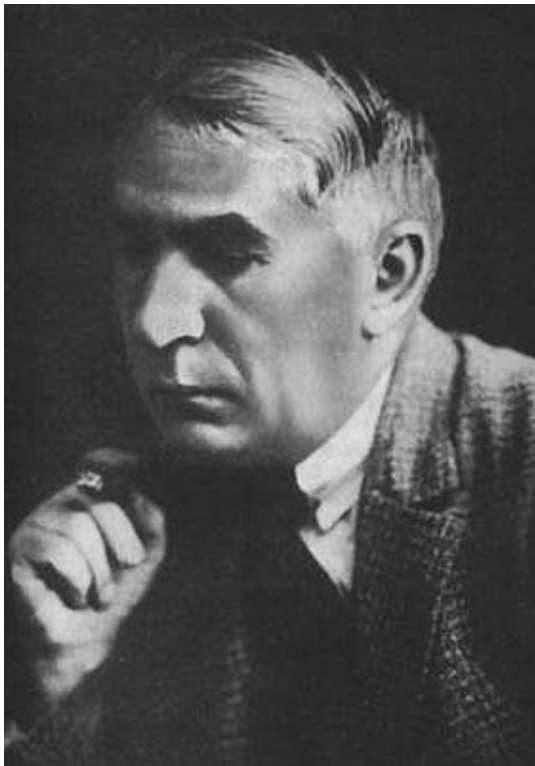

A KIS BICE-BOCA

Úgy emlékszem arra a napra, mikor a kis bice-bóca először kocogott be az iskolánkba, mintha tegnap lett volna. Még csak ősz vége volt, de már porka havak szállingóztak a levegőben, és Habók Fügedi már téli órákat dudált a toronyból. Ez a Habók Fügedi toronyőr volt, s az iskolánk ablakából éppen oda lehetett látni az ajtajára. Nyáron láttuk is minden negyedórán, ahogy egy rettenetes nagy tülökkel kiállt a toronyerkély négy sarkára, és tudtára dudálta a világnak, hogy megint eltelt egy fertályóra. Télen azonban más törvénye volt a furfangos Habók Fügedinek. Ilyenkor csak reggel nyolckor végezte a hivatalát, de akkor egyfolytában eldudálta az egész napra valót. Igen becsületes tisztviselő volt az öreg, egy kürtszóval meg nem károsította volna a várost. Kilencvenhatszor fújt bele a tülökbe egymás után, s ehhez kellett körülbelül egy óra. Mivel pedig a szép tülökszótól egy álló óráig nem lehetett szót érteni az iskolában, Habók Fügedit igen sokra becsülte minden deákgyerek.

Azért nem volt szép, hogy a nagy Cintula éppen a kis bice-bóca napján árulkodott ellene. Főlagaskodott az utolsó padban, és billegette a két ujját.

- No, mi baj, Cintula? - nézett föl a tanító úr az írásból.

- Tanító úr, kérem, a toronyőr máma csak kilencvenötöt dudált.

A tanító úr nem jött ki a sodrából, mert hozzá volt már szokva a Cintula vásottságához. Csak a léniát vette a kezébe, és azzal odaballagott az utolsó padhoz.

- Hát csak kilencvenötöt?
- Igenis, annyit.
- Hát aztán hogy tudod te azt?
- Tanító úr, kérem szépen, megolvastam.
- Úgy? Hát ráértél? Mutasd az írásodat, kész-e már a dolgozatod.

Nem volt kész, de Cintulát nem olyan fából faragták, hogy ilyen kicsiségek zavarba hozták volna.

- Tanító úr, kérem szépen, még van egy kis híja - húzta a válla közé a fejét.
- Te Cintula, belefogtál te abba a föladatba?
- Tanító úr, kérem szépen, bele - mondta Cintula, s fölemelte mind a két mancsát. Könyökig tintás volt mind a tíz ujja.
- Na, látom, hogy dolgoztál. Hát most már olvasd föl szépen, amit írtál.

Cintula fölemelte a füzetet, és nagy hangon nekikezdett:

- Írjatok öt kötőszót. Első...

Itt aztán egyszerre megszakadt a szava, mintha ollóval vágták volna el.

- Éppen most akartam leírni az elsőt.
- Hát hadd hallom. Melyik lesz az első kötőszó?
- Hát... hát... izé... zsákmadzag - vágta ki Cintula elszántan.

Akkor a lénia fölemelkedett a tanító úr kezében, de mire lecsapott volna, csikordult az ajtó, és mindnyájan odanéztünk. A tanító úr is odanézett - Cintula megszabadult. A kis bice-bóca mindjárt jót tett, mikor először lépett az iskolánkba.

Velem egyidős fiúcska lehetett, lenhajú, búzavirág szemű.

Ezt ugyan csak később vettem észre, akkor csak azt láttam, hogy mind a két hóna alatt mankó van a gyerekeknek. Nem is annyira ment, mint inkább úgy odaugrált a tanító úr elé, mint a veréb. De szinte jól állt neki, olyan csinosan, vidáman ugrált.

- Mit akarsz, fiacskám? - kérdezte tőle a tanító úr barátságosan.

- Iskolába szeretnék járni - mondta bátran.

- Kicsit megkéstél, gyermekem.

- Most kerültem a városba, négy héttel ezelőtt.

Nekitámaszkodott a falnak, és írásokat szedett elő a zsebéből. Sok zsebe volt - csak most vettem észre, milyen rongyos a ruhája. Akárhová nyúlt, mindenütt zsebre talált.

- Itt vannak a bizonyítványaim. Három osztályt már elvégeztem.

A tanító úr belenézett az írásokba, aztán megcirógatta a gyerek fejét.

- Hát az édesapád miért nem jött fel veled?

A bice-bóca féloldalt szegte a fejét.

- Nincsen nekem se apám, se anyám. Elhaltak idegen városban. A nagyapám vett magához, ő idevalósi.

- Hogy hívják a nagyapádat?

- Küsmödi Kelemen.

- A Gergő Küsmödi, az öreg Maksus unokája - zsibongott végig az osztályon.

A tanító úr csöndet parancsolt, és azt kérdezte a gyerektől, hát az ő neve micsoda.

- Pálistók Peti.

De már erre a furcsa névre megint csak elcihegtük magunkat. A tanító úr is elmosolyodott.

- Éppen három embernek való neved van. Hol csinálók én most már neked helyet, mikor úgyis alig férünk?

Egyszerre szétterpeszkedtünk a padokban, hogy még kevesebb legyen a hely.

- Ide nem ül! Ide nem fér!

Pálistók Peti most zavarodott meg először.

Lesütötte a szemét, és összevissza gyurkálta a konya kalapját.

- Tudod mit, fiam? - szánta meg a tanító úr. - Kvártélyozd be magadat a kuckóba. Úgyis ott van

ilyenkor a jó világ.

Nagy boglyakemencéje volt az iskolának, annak akkora kuckója, hogy bálozni lehetett volna benne. Az új deák odanézett, és szemmel láthatólag nekiörült.

- Ez nagyon jó lesz - mosolyodott el, és indult a kvártély felé nagy mankókopogással. Ott aztán meglapult, mint hernyó a levél alatt, és meg se mukkant az óra végéig. Akkor odakopogott a tanító úr elé, és engedelmet kért tőle arra, hogy őneki ne kelljen hazamenni délre.

Nagy-messzire laknak, túl a városon, oda-vissza meg se lehetne tenni az utat délutánig még rendes lábú embernek se.

- Én pedig csak olyan bice-bóca vagyok - tette hozzá egy kicsit bánatos mosolygással.

- Maradni maradhatsz, fiam - mondta aggóskodva a tanító úr -, de hát enned is kellene ám valamit.

- Van mit ennem - sietett a bice-bóca a megnyugtatóssal.

Belenyúlt a ruhája egyik féslésébe, és kimarkolt belőle néhány szem kökényt. Egy szem elgurult, Cintula azt mindjárt fölkapta és beleharapott. El is fintorította a száját, úgy, hogy a füléig ért.

- Tanító úr, kérem, ez nem jó - jelentette olyan komolyan, mintha csak parancsba kapta volna, hogy mondjon véleményt a kökényről.

- Jó az - mosolyodott el a bice-bóca -, csak sok legyen belőle. A rigók is szeretik.

Tudtam azt én is, hogy a kökényt is meg lehet enni, ha megcsípi a dér. Valamikor még a malomházban egyszer egész kalappal kaptam Messzi Gyurkától. Egy-két szemet megkóstoltam belőle, de a színe jobban tetszett, mint az íze.

"No, én nem szeretnék kökényt ebédelni" - gondoltam magamban délben, mikor a tejbetáskalevesbe belemerítettem a kanalamat. S arra gondoltam akkor is, mikor a tündérke elejbém tolta a lekváros buktát. Kivettem egyet a tálból, és belecsúsztattam a ködmönzsebbe, azzal hónom alá csaptam a könyveimet, és húzódtam kifelé az ajtón nagy léhvel-pléhvel. Azt mondtam, énnekem most nagyon sietnem kell az iskolába.

Siettem is, hogy el ne húljön a bukta, mire odaérek.

Persze az iskola körül most nem volt egy lélek se. Csöndesen nyitottam be az ajtót - hát a bice-bóca ott térdel a nagy tábla előtt - térdepelni könnyebb volt neki, mint állni -, és rajzol az aljára mindenféle furcsa talicskákat meg kis kocsikat. Úgy bele volt mélyedve a munkába, hogy észre se vett. Csak arra rezzent fel, mikor beültem a padba, és az megcsikordult alattam.

Hirtelen elmázolta a tenyerével a rajzokat, és visszasántikált a helyére, a kuckóba. Utána mentem, leültem a padkára, és odatettem kettőnk közé a buktát.

Nézte, nézte, de nem nyúlt hozzá, se nem szólt semmit. Közelebb toltam, de már akkor nem nézett oda. A képeket bámulta a falon.

Egészen a kezéhez toltam a buktát. Erre rám nézett, én meg megszólaltam:

- Ezt teneked hoztam. Bukta.

- Tudom - mosolyodott el, és mindjárt bele is harapott. - Szeretem.

- Ti is szoktatok buktát sütni?

- Itten nem szoktunk. Otthon anyáméknál szoktunk. Édesatyám a lekvárosát mindig kiharapta nekem, mert azt nem szerette.

Eszembe jutott, hogy a bice-bócának nincsen se apja, se anyja. Megkérdeztem tőle, mi volt az apja.

- Bányász volt, de már régen meghalt. Még akkor, mikor fölrobbant a bánya. Az nagyon nagy robbanás volt, egész a vasútig elhallatszott.

Megmondtam, hogy az én apám meg szűcs volt, és szerettem volna én is valami nevezeteseget mondani róla. De csak annyit mondhattam, hogy a ködmönömet ő varrta.

- Szép ködmön - húzta végig rajta az ujját -, még szebb, mint a bányászoké. Én bányamérnök leszek. A mi bányánkban is volt egy bányamérnök, de az csak egy héten egyszer ment le a bányába.

Észre se vettük a nagy barátkozásban, hogy azalatt Veszvény Gyuszi is besompolygott az ajtón, és odaállt elébünk.

- Hoztam neked valamit - nyújtott át valami fehér papirosba csavargatott holmit a bice-bócának. Mindjárt megmondta azt is, hogy az dobostorta. Jó, hogy megmondta, mert annak még hírét se hallottuk soha, se én, se a bice-bóca.

De még azt ki se bontogatta, mire már Tarán Laci is ott volt egy narancssal. Egy másik fiú fügét hozott, a harmadik almát, a negyedik mákos kalácsot, kisvártatva úgy be volt terítve mindenféle finom pószpásszal az egész padka, akár egy cukrászbolt kirakata. A kis bice-bóca pedig zavartan kapkodott hol egyikhez, hol a másikhoz:

- Ez az enyém? Ez is az enyém? Mind az enyém? De hát mit csináljak én ezzel a sok mindenfélével?

Utolsónak a nagy Cintula érkezett meg, s mikor meglátta a kuckó körül a nagy sokadalmat, úgy füttyögött, mint nyári éjszaka a tehervonat.

- Baj, baj - állott közénk mentegetőzve -, de hát minálunk csak suhintott leves volt az ebéd, és

nem hozhattam semmit. Hanem tudod mit, kis bice-bóca? Kar-tótágast állok a tiszteletedre!

Meg is próbálta, de úgy vágódott hanyatt, hogy csak úgy nyekkent. Persze annál nagyobb nevetés lett belőle. S én még arra is mernék fogadni a legszebb tollszáramra, hogy a nagy Cintula csak azért nem tudta megcsinálni a kar-tótágast, mert nem akarta. Valaki megsúgta neki, hogy a kis bice-bócának nem lehet nagyobb fájdalom a világon, mint ha valaki a nyomorékságát juttatja neki eszébe a maga nagy testi erejével.

Mire a tanító úr megérkezett, és a kuckó-diák éléstárába ő is becsúsztatott egy csirkecombot, akkorra csöndesen ültünk a helyünkön, és buzgón dongottuk magunk elé a leckénket. Még a nagy Cintula is beledugta az orrát az olvasókönyvébe - igaz, hogy egy beteg őszi légy is mászkált a könyvön, melyet a tótágas-tudós jó szíve a tintatartóból szabadított ki, és éppen az olvasmányra tett rá száradni.

Azt hiszem, soha olyan jók nem voltunk az iskolában, mint azon a délutánon. Korán alkonyodott, s ahogy bepíroslottak az ablakon a napáldozati felhők, mintha az angyalok dobáltak volna odafentről piros rózsákat az egész osztályra.

Négy óra után egész falkában kísértük végig a kis bice-bócát az utcákon. De ahogy a város széléhez közeledtünk, megzavarodottan fordult hozzánk:

- Tovább ne gyertek velem mostan. Nagyapó vár amott a Szent János-szobornál... Minden gyerekre haragszik, aki énnálam futósabb. Aki... nem bice-bóca.

A bűbajos Küsmödi toprongyos alakja feltűnt az utca végiben. Egyszerre szétrebbentünk, mint a kővel meghajított varjak. Nem féltünk már tőle, csak nem akartuk, hogy haragudjon.

Móra Ferenc
Kincskereső kisködmön

<http://mek.oszk.hu/00900/00970/00970.htm#5>